

Ранко Раделић

ПРОГОНСТВО И СМРТ БИЛОГОРАЦА У СРБИЈИ 1941.-1945.

Мања присилна исељавања Срба са подручја источне Билогоре започињу већ 13. јула 1941, три мјесеца након формирања усташке НДХ, а у периоду од 4. до 24. августа имају највећи интензитет, те према евиденцији „*Državnog ravnateljstva za ponovu iz kotara Grubišno Polje iseljeno je do 3. rujna 1941. sveukupno 2.526 osoba*“* из 32 насеља и преко транзитних логора у Бјеловару, Цапрагу и Пожеги прогнано у Србију. Мањим каснијим исељавањима и добровољним избјеглиштвом због сигурности, у Србији се нашло, бар колико је познато, **2.808** становника котара Грубишно Поље, односно, укупно **3.678** житеља источне Билогоре из 57 насеља. Међу Србима се нашао и неколицина припадника других националности у мјешовитим браковима.

*Dr. sc. Filip Škiljan, *Organizirana prisilna iseljavanja Srba sa područja kotara Grubišno Polje 1941. god.*; Ауторски прилог у „Жртве Билогоре XX вијека“, Завичајно удружење “Билогора“, рукопис.

ПРЕГЛЕД БРОЈА ПРОГНАНИХ СРБА ИЗ ИСТОЧНЕ БИЛОГОРЕ ОД ВЛАСТИ НДХ У СРБИЈУ 1941. ГОДИНЕ					
Р. бр.	Котар и насеље	Број	Р. бр.	Котар и насеље	Број
БЈЕЛОВАР		780	28.	Дапчевачки Брђани	57
1.	Бабинац	19	29.	Дјаковац	72
2.	Бачковица	11	30.	Доња Ковачица	28
3.	Беденик	19	31.	Доња Рашеница	43
4.	Беденичка	33	32.	Зринска	89
5.	Булинац	12	33.	Иваново Село	7
6.	В. Писаница и Полум	161	34.	Јасенаш	127
7.	Кашљавац	64	35.	Лончарица	86
8.	Ласовац и Лас. Брдо	83	36.	Мала Барна	51
9.	Оровац	48	37.	Мала Дапчевица	52
10.	Пупелица	70	38.	Мала Јасеновача	88
11.	Равнеш	57	39.	Мала Ператовица	75
12.	Рибњачка	63	40.	Мала Писаница	32
13.	Северин	82	41.	Мали Грђевац	97
14.	Стара Рача	5	42.	Мали Зденци	68
15.	Чађавац	53	43.	Муније	17
ГАРЕШНИЦА		7	44.	Орловац	44
16.	Велики Зденци	7	45.	Павловац	75
ГРУБИШНО ПОЉЕ		2.808	46.	Пољани	2
17.	Брзаја	47	47.	Растовац	59
18.	Велика Барна	275	48.	Сибеник	122
19.	Велика Дапчевица	90	49.	Тополовица	65
20.	Велика Јасеновача	31	50.	Тројеглава	22
21.	Велика Ператовица	182	51.	Турчевић Поље	101
22.	Велики Грђевац	134	52.	Цремушина	101
23.	Гаково	74	ЂУРЂЕВАЦ		83
24.	Горња Ковачица	106	53.	Велика Трешњевица	65
25.	Горња Рашеница	46	54.	Грабровница	11
26.	Грбавац	30	55.	Мала Трешњевица	7
27.	Грубишно Поље	213	УКУПНО		3.678

Мета исељавања биле су у правилу имућније српске породице, чијим протјеривањем су фашистичке хрватске власти створиле

услове за несметану пљачку, а након тога насељавање хрватских колониста из пасивнијих крајева и словеначких породица које су Нијемци протјеривали из Словеније. Тако се у котару Грубишно Поље нашло 615 породица колониста, а укупно 773 у источној Билогори.

До краја 2. свјетског рата и повратка у билогорски завичај, од укупно **3678** протјераних, **142** је изгубило живот, односно 3,86%. Природном смрћу или од посљедица усташког малтретирања је умрло **115** прогнаних, а насилном смрћу њих **27** (од Нијемаца у логорима и као таоци **13**, од четника **1**, у формацијама ЈВуО **5**, од од нових власти убијено 1944. и 1945. год. **4**, а погинулих приликом борби, бомбардовања и у другим околностима било је **4**).

Приликом боравка у Србији, међу Билогорцима је рођено и неколико дјеце које нисмо уносили у статистичку обраду података о прогнанима, као ни дјецу рођену и умрлу у Србији. Тако је парох из Горњих Средица, Душан Кашић (1914.-1990.) р. у Великом Грђевцу са Даринком рођ. Ројчевић из Дијелова у Подравини (1919.-2007.) имао прву ћерку Милицу (1941.-1942.) рођ. у космајском селу Кораћици, гдје је породица интернирана. Умрла је због посљедица пребијања које је Даринка претрпјела у логору Цапраг, гдје су их прво од куће довели усташе 11. јула 1941. Такође, Малбаша Душана Драган, син родитеља из Грубишног Поља, рођен је 1943. и нестао 1945. године у непознатим околностима.

У котару Грубишно Поље је, по највишој процјени, непосредно пред почетак рата живјело, заједно са насељем Велики Зденци које улази у његов састав након рата, укупно 13.222 житеља српске националности. Ако од овог броја одбијемо 2.808 прогнаних, ратне заробљенике из априлског рата и оне малобројне који су се на вријеме склонили на сигурно, у грубишнопољској Билогори је остало њих 10.200 изложено усташкој страховлади, која је убила 3.209 цивила. Још 369 их је погинуло у патизанима, тако да то укупно чини 3.578 жртава, 35% ратне српске популације, односно 27% предратне.

За то вријеме, прогнани у Србији имали су 113 (4%) страдалих, односно 109 умрлих ненасилном смрћу у коју убрајамо и ону узроковану посљедицама малтретирања у логору. Оно што зачуђује, то је да би статистичка очекивана смртност требала бити за вријеме 45 мјесеци прогонства око 150 људи, преко 37% виша!

На мапи која слиједи, појединачно је графички или бројем означен сваки губитак живота Билогораца у прогонству у Србији.

ЖИТЕЉИ ИСТОЧНЕ БИЛОГОРЕ ПРОГНАНИ ОД НДХ 1941. ГОД. КОЈИ СУ У СРБИЈИ УМРЛИ ИЛИ НАСИЛНО ИЗГУБИЛИ ЖИВОТ

	Билогорско насеље	Бр.	17.	Јасенаш	2
1.	Бабинац	2	18.	Ласовац Брдо	2
2.	Брзаја	1	19.	Мала Барна	1
3.	Велика Барна	18	20.	Мали Грђевац	2
4.	Велика Дапчевица	1	21.	Мали Зденци	2
5.	Велика Јасеновача	2	22.	Муније	4
6.	Велика Ператовица	11	23.	Оровац	2
7.	Велика Писаница	4	24.	Павловац	3
8.	Велика Трешњевица	5	25.	Пупелица	2
9.	Велики Грђевац	10	26.	Равнеш	5
10.	Гаково	7	27.	Растовац	1
11.	Горња Ковачица	5	28.	Рибњачка	3
12.	Горња Рашеница	2	29.	Северин	4
13.	Грубишно Поље	22	30.	Сибеник	3
14.	Дјаковац	1	31.	Тополовица	3
15.	Доња Рашеница	1	32.	Турчевић Поље	3
16.	Зринска	8		УКУПНО	142

ПОИМЕНИЧНИ ПРЕГЛЕД СТРАДАЛИХ У СРБИЈИ 1941.-1945. ГОД.

(По билогорским насељима из којих су 1941. године протјерани)

БАБИНАЦ

Вучетић Петар Лазо, *Србин*, р. 1880, умро 1942. при депортацији, Водањ код Смедерева.

Босанац Марко Јово, *Србин*, р. 1904. године, прижењен из Бабинца у Ждралове, интерниран са породицом у Србију, гдје умире од последица присилне депортације.

БРЗАЈА

Совић Раде Јово, *Србин*, рођен 1880. године, погинуо 1944. г. при депортацији у Панчевачком Риту.

ВЕЛИКА БАРНА

Гавран Ђорђе Андрија, *Србин*, рођ. 1873, умро 1943. године при депортацији, Миријево код Алаксандровца (Пожаревац).

Гавран Петар Саво, *Србин*, рођен 1878, умро 1943. године при депортацији, Жабари.

Гавран Томо Пава, *Српкиња*, рођ. 1882, умрла 1944. године при депортацији, Велика Крсна.

Гашпаревић Глишо Ана, *Српкиња*, рођена 1887(1875*)¹, умрла 1942. године при депортацији у Гладној.

Гашпаревић Миле Јово, *Србин*, рођен 1867(1864*), *Србин*, умро 1943. године при депортацији, Гладној.

Ја(ј)ић Јандрија Милан, *Србин*, рођен 1915, убијен 1941. године при депортацији, Ново Село.

Јузбашевић Миле Ана, *Српкиња*, рођена 1888, умрла 1943. године при депортацији, Врбница, Србија.

Ковачић НН Петар – „Попче“, *Србин*, рођ. 1920. у Великој Барни, изгубио живот 1944. у Јагодини као припадник ЈВуО.

Милаковић Никола Бранко, *Србин*, рођен 1910(1900*), убијен 1943. године при депортацији, Врбница.

Мркшић Раде Милан, *Србин*, рођен 1920, у депортацији постао припадник ЈВО, погинуо као митраљезац 1943, Гревци, Дубље.

Орловић Јандро Драгица, *Српкиња*, рођена 1886(5*), умрла 1942. године при депортацији, Велики Поповић.

Пелиновић Танасије Никола, *Србин*, рођен 1876, умро 1942. године при депортацији, Јагодина.

Радаковић Стево Лазо, *Србин*, р. 1870(3*), умро 1943, Свилајнац.

Сударевић Ђуро Цвијета, *Српкиња*, рођена 1895, умрла 1944. године при депортацији, поморавски Лозовик.

Сударевић Јово Раде, Србин, рођен 1862(1*), умро 1943. године при депортацији, Београд.

Сударевић Милун Вукосава, Српкиња, рођена 1929(30*), умрла 1942. године при депортацији, Александровац.

Штрбац Пале Раде, Србин, рођен 1888(9*), умро 1942. године при депортацији, Пожаревац.

Штрбац Раде Мирко, Србин, рођен 1915, умро 1943. године при депортацији, Београд.

ВЕЛИКА ДАПЧЕВИЦА

Глежнић НН Петар, Србин, р. 1901. у Вел. Дапчевици (у извору *Отворена књига*² је погрешан испис „Глежинић“ и „место рођења може бити Велика Тапчевица“. Од усташа одведен 13.8. 1941. године из Велике Дапчевице са породицом у логор Пожега, одакле је интерниран 18.8. у Србију. По ослобођењу, 1944. год. осуђен на смрт као „колаборант/агент“. /Архив ВА, књига II Суд 1945/833 ВС Крагујевачке В.О. Веће при Јагодинском војном подручју/

ВЕЛИКА ЈАСЕНОВАЧА

Торбица Никола Јован, Србин, рођен 1922, убијен 1943. године при депортацији, Зајечар.

Торбица Никола Љубан, Србин, рођен 1926, умро 1943. године при депортацији код Деспотовца.

ВЕЛИКА ПЕРАТОВИЦА

Ергарац Јандрија Стојан, Србин, рођен 1902, умро 1942. године у њемачком логору у Пожаревцу.

Гегић НН Ката, Српкиња, рођена 1904, убијена 1943. године при депортацији, Грабовац.

Јовичић Јозо Ружа, Хрватица, рођена 1879(62*), умрла 1944. године при депортацији, Ракинац, Србија.

Јовичић Никола Милан, Србин, рођен 1923, убијен 1944. године при депортацији у Србији.

Јовичић Никола Цвијета, Српкиња, рођена 1903, умрла 1943. године при депортацији, Велика Плана.

Јовичић Томо Тодор, Србин, рођен 1867(72*), умро 1943. године при депортацији, Свилајнац.

Рашета Стеван Данило, Србин, рођен 1880(68*), умро 1943. год. при депортацији, Пожаревац.

Рекић Пале Босилка, Српкиња, рођена 1927, умрла 1943. године при депортацији, Пожаревац.

Рекић Пале Лазо, Србин, рођ. 1920, умро 1942. године при депортацији, Жабари.

Рекић Пале Цвијета, Српкиња, рођена 1922, умрла 1944. године у Пожаревцу од посљедица усташког мучења код депортације.

Тулум Раде Томо, Србин, рођен 1878, убијен 1943. године при депортацији, Пожаревац.

ВЕЛИКА ПИСАНИЦА

Ђурић Миле Владо, Србин, р. 1910, убијен од Нијемаца 1942. год. у логору Земун Сајмиште.

Ђунић Мићо Васо, Србин, р. 1903(2*), умро 1942. г. при депортацији, Велика Крсна.

Паравина Аксо Алекса, Србин, р. 1896(7*), умро 1942. године при депортацији, Међулужје код Младеновца.

Паравина НН Милка, Српкиња, р. 1864, умрла 1943. при депортацији, Велика Крсна.

ВЕЛИКА ТРЕШЊЕВИЦА

Вучковић Павле Радмила, Српкиња, р. 1918, погинула 1944. при депортацији.

Дијаковић Ђуро Сока, Српкиња, р. 1893, умрла 1942. при депортацији, Гложане.

Дијаковић Јово Евица, Српкиња, р. 1870, умрла 1944. при депортацији, Гложане.

Утјешиновић Триво Сока, Српкиња, р. 1905, умрла 1943. при депортацији, Свилајнац.

Хасановић Раде Драгана, Српкиња, р. 1865, умрла 1942. при депортацији, Гложане.

ВЕЛИКИ ГРЂЕВАЦ

Братић Данило Михајло, Србин, р. 1858(9*), умро 1941. године при депортацији, Београд.

Горановић НН Миле, Србин, рођ. 1899, заклали га четници у избјеглиштву у Србији 1944. г. У оригиналном тексту Душана Раделића стоји „заклан од Д.М. 1944“, те је претпоставка да се иницијали односе на Д. Михаиловића, односно четнике из формација под његовом контролом или неке друге формације у Србији (Љотић, Неђић), пошто су Горановићи били у избјеглиштву у Жабарима (или Д. Ливадици) код В. Плане у Србији.

Илић Стојан Јован, Србин, рођен 1923(2*). године, страдао у непознатим околностима 1943. у Доњој Ливадици код Велике Плане гдје је био депортован.

- Билас Матија Евица**, *Српкиња*, р.1865(79*), умрла 1944. године при депортацији, Београд.
- Зечевих НН Милан**, *Србин*, рођен 1886. год. у Великом Грђевцу, убијен од нових власти као припадник СДК³ након ослобођења Београда, 31.10.1944. у Смедереву. /Архив Србије, БИА, Центар Смедерево/
- Маринковић Глишо Раде**, *Србин*, рођ. 1868(7*), убијен 1941. год. при депортацији од Нијемаца, Смедерево.
- Маринковић Петар Јован**, *Србин*, р.1899(1900*), убијен у избјеглиштву у Доњој Ливадици 1944. од стране Нијемаца као таоц за њихове погинуле војнике.
- Мишчевић Раде Јово**, *Србин*, р. 1881(73*), умро 1943. г., Велико Орашје.
- Новковић Милан Богдан**, *Србин*, рођ. 1910, убијен 1942. год. при депортацији, Жабари.
- Павић Ђуро Милева**, *Српкиња*, р. 1880(76*), умрла 1943. године при депортацији, Доња Ливадица.

ГАКОВО

- Бирта НН**, мајка Мојице Бирте, *Српкиња*, интернирана у Србију, гдје умире 1941. године.
- Јелача Ђуро Ана**, *Српкиња*, рођена 1888(7*) године, умрла 1943. при депортацији, Деспотовац.
- Ковачевић Василије Раде**, *Србин*, рођ. 1894. године, умире 1941. при депортацији, Деспотовац.
- Радиновић Ђуро Славко**, *Србин*, рођен 1915(13*). године, умро 1943. при депортацији, Витежево, Свилајнац.
- Радиновић Петар Миле**, *Србин*, рођен 1897(5*). год, умро 1943. при депортацији, Томиславац.
- Радиновић Стојан Ђуро**, *Србин*, рођен 1880. године, умро 1945. при депортацији, Свилајнац.
- Трбојевић Ката Пантелија**, *Србин*, рођен 1883(4*). год, умире 1944. при депортацији, Пољана код Свилајнца.

ГОРЊА КОВАЧИЦА

- Вукадиновић Марко НН**, *Србин*, дијете, по свједочењу Николе Јелића, матичара у Великом Грђевцу, Марков син је умро у В. Орашју гдје су депортовани Вукадиновићи из Горње Ковачице. Нису забиљежене ни упамћене година рођења и смрти.
- Косојевић Аксо Марко**, *Србин*, рођен 1869(64*). године, умро 1942. при депортацији, Велико Орашје.

Хајдиновић Јово Илија, Србин, рођ. 1900(1*). године, умро 1943. год. при депортацији код Жабара.

Јошиловић Миле Душан, Србин, рођ. 1929(8*), у интернацији у Србији 1943. године га стријељали Нијемци као одмазду за своје погинуле војнике. /Жабари ?/

Тилић Илија Станоје, Србин, р. у Горњој Ковачици, изгубио живот 1944. године у Србији као припадник ЈВуО.

ГОРЊА РАШЕНИЦА

Босанац Саво Милка, Српкиња, рођена 1909, умрла 1942. године у Србији (Пожаревац ?).

Каравла (Караула) Јован Андрија, Србин, рођен 1874, умро 1945. године при депортацији, Пожаревац. У неким евиденцијама га налазимо у Доњој Рашеници.

ГРУБИШНО ПОЉЕ

Басташић Алекса Стана, Српкиња, рођена 1880(76*), умрла 1944. при депортацији, Породин.

Бобић Дане Сава, Српкиња, рођена 1887(86*), умрла 1942. при депортацији, Пожаревац.

Бобић Петар Миле, Србин, рођ. 1873(69*), умро 1944. при депортацији, Дубље (Свилајнац).

Векић Авак Никола, Србин, рођен 1875, умро 1942. године у логору Пожаревац.

Векић Стево Јово, Србин, рођен 1890(99*), умро 1943. при депортацији, Александровац П.

Ђукић Томо Криста, Српкиња, рођена 1896, умрла 1944. при депортацији, Дубље (Свилајнац).

Јовичић НН Ката, Српкиња, рођена 1880, умрла 1943. при депортацији, Пожаревац.

Ковачевић Јово Миле, Србин, рођен 1878(1*), умро 1943. при депортацији, Витанце код Деспотовца.

Ковачевић Мирко Љиљана, Српкиња, рођена 1931, умрла 1942. при депортацији, Деспотовац.

Кричковић Марко Лазо, Србин, рођен 1882(6*). год. у Детроиту, умро 1945. при депортацији, Смедерево.

Кулић НН Мара, Српкиња, рођена 1882(76*), умрла 1945. године при депортацији код Свилајнца.

Маљковић НН Софија, Српкиња, рођена 1868, умрла 1943. при депортацији, Жабари.

Пејновић Јован Сава, Српкиња, рођена 1880, умрла 1945. при депортацији, Свилајнац.

- Пејновић Миле Миленко**, Србин, рођен 1937(8*), умро 1945. при депортацији, Свилајнац.
- Пејновић НН Јоцо**, Србин, рођен 1861(6*), умро 1944. при депортацији, Александровац П.
- Петровић НН Васо**, Србин, р 1867(1*), умро 1943. при депортацији, Београд.
- Петровић НН Ђука**, Српкиња, рођена 1870(66*), умрла 1944. при депортацији, Београд.
- Петровић НН Љубица**, Српкиња, рођена 1902(1898*), умрла 1943. при депортацији, Београд.
- Поповић Васо Љубан**, Србин, рођен 1875(8*), убијен 1941. при депортацији, Александровац П.
- Поповић Т. Милорад**, Србин, р. 1902. у Грубишном Пољу, погубљен од нових власти 1945. у Смедеревској Паланци (?) као бивши припадник СДС⁴ – жандарме-ријски наредник. /Архив ИАСП – НО срез Јасенички, Паланка/
- Тврдоријека Паво Марија**, Српкиња, рођ. 1904(5*), умрла 1944. при депортацији, Александровац П.
- Тврдорјека Васо Гајо**, Србин, рођен 1884(78*), умро 1944. године у логору у Београду.

ДЈАКОВАЦ

- Илић Филип Раде**, Србин, рођен 1899. године, умро 1944. при депортацији, Свилајнац.

ДОЊА РАШЕНИЦА

- Радојчић Стојан Миливој**, Србин, рођен 1912. у Доњој Рашеници, „стрељан“ од нових власти по ослобођењу Београда октобра 1944, као „чиновник полиције“ у Београду (припадник СДС⁴).

ЗРИНСКА

- Војновић Никола Михаило**, Србин, рођен 1874(6*). године, умро при депортацији 1945, Свињарево код Александровца (П).
- Војновић Симо Ката**, Српкиња, рођена 1872(6*). године, умрла 1943. при депортацији, Свињарево.
- Вучковић Раде Ката**, Српкиња, рођ. 1856(1862*). године, умрла 1942. при депортацији, Аранђеловац.
- Зрнић Јово Смиља**, Српкиња, рођена 1940(1*). године, убијена од усташа 1944. при депортацији, нејасна локација из документа.
- Илић Петар Андрија**, Србин, рођен 1876. године, умро 1945. при депортацији, Бела Црква.
- Нијемчевић Буро Милка**, Српкиња, рођена 1883. године, умрла 1941. при депортацији, Београд.

Чалић НН Сава, Српкиња, рођена 1866(76*) године, умрла 1944. при депортацији, непозната локација (Сибница ?).

Чалић НН Стево, Србин, рођен 1864(69*). године, умро 1943. при депортацији, Сибница.

ЈАСЕНАШ

Цвикић Емил Ранко, Србин, рођен 1937. године, умро 1945. у избјеглиштву у Новом Саду.

Цвикић Никола Босиљка, Српкиња, рођена 1933. године, умрла 1945. у избјеглиштву у Новом Саду.

ЛАСОВАЦ БРДО

Елбет Глишо Љуба, Српкиња, р. 1869(8*), умрла 1943. године при депортацији у Селевцу.

Курипећ Стево Јово, Србин, р. 1865, умро 1942. год. при депортацији у Деспотовцу.

МАЛА БАРНА

Боријенац Пантелија Љуба, Српкиња, рођена 1934, умрла 1941. године при депортацији, Мала Плана.

МАЛИ ГРЂЕВАЦ

Прерадовић Симо Мара, Српкиња, рођена 1898, умрла 1942. године при депортацији, Београд.

Трбојевић Глишо Ђуро, Србин, рођен 1903. године, убијен 1943, Пожаревац.

МАЛИ ЗДЕНЦИ

Веселиновић Раде Божо, Србин, рођен 1892, убијен од Нијемаца 1941. године у логору Београд-Бањица.

Глумбић НН Димитрије, Србин, р. 1912. у Малим Зденцима или у Орловцу по другим изворима. Био је парох у Српској Капели код Бјеловара, касније је премјештен у Дољане код Дарувара, гдје га затиче рат. Ухапшен од усташа и пребачен у логор Цапраг код Сиска и са осталим свештеницима из тога логора пребачен у Србију. Ту се нашао се са родитељима који су раније исељени и смјестили се код његовог школског друга, свештеника Животе Марковића у Породину. Касније је постављен је за васпитача дјечјег дома у Аранђеловцу, слабог је здравља због претрпљених злостављања од стране усташа, те је умро 1943. и сахрањен у Аранђеловцу.

МУНИЈЕ

Рашковић Ђуро Даница, Српкиња, рођена 1916, погинула 1941. године у логору, Свилајнац.

Вурдеља Стево Стево, Србин, рођен 1928, умро 1943. године при депортацији, Свилајнац.

Ожеговић Глишо Стево, Србин, рођ. 1910, умро 1943. године при депортацији, Свилајнац.

Ожеговић Ђуро Глишо, Србин, рођен 1876(5*), умро 1944. год. у депортацији, Свилајнац.

ОРОВАЦ

Рајчевић Лазо Митар, Србин, р. 1872(1*), умро 1942. при депортацији у Голубићу.

Рајчевић Манојло Божо, Србин, р. 1865(6*), умро 1943. год. при депортацији у Смедеревској Паланци.

ПАВЛОВАЦ

Босанац Стево Јово, Србин, рођен 1871, умро 1943. године при депортацији у Тишевцу код Александровца П.

Глумац Пана Стево, Србин, рођен 1870(4*), умро 1945. године при депортацији у Доњој Ливадици.

Глумац Томо Јула, Српкиња, р. 1875, умрла 1944. у Д. Ливадици.

ПУПЕЛИЦА

Шабат Митар Милан, Србин, рођен 1924, протјеран у Србију 1941 год, погинуо 1944. у Селевцу у ЈВУО. /Погрешан податак налази се у евиденцији Музеја жртава геноцида у Београду, гдје се за Шабат М. Милана наводи - „умро 1944. при депортацији, Svilajnac (2104084008)“./

Шкрбина Алекса Сава р. Вукадиновић 1876. у Равнешу, Српкиња, умрла у јануару 1942. у Ратарима код Смедеревске Паланке.

РАВНЕШ

Вукадиновић Алекса Ана, Српкиња, р. 1890(88*), умрла 1943. г. при депортацији, Глибовац код Смедеревске Паланке.

Вукадиновић Миле Ева, Српкиња, рођ. 1909(3*) године, умрла 1941. при депортацији, Глибовац код Смедеревске Паланке.

Вукадиновић Раде Душан, Србин, р. 1914, умро 1943. године при депортацији, Глибовац код Смедеревске Паланке.

Вукадиновић Филип Драгана, Српкиња, р. 1878(6*), умрла 1942. год. при депортацији, Глибовац код Смедеревске Паланке.

Солар Стојан Васо, Србин, рођ. 1879(81*), умро 1943. године при депортацији, Глибовац код Смедеревске Паланке.

РАСТОВАЦ

Бурсаћ Стојан Ђуро, Србин, рођен 1922. године, убијен од Нијемаца 1941. у логору Шабац – Засавица.

14

Zapisnik

od 31. VII. 1941

opisan na licu mjesta u Dupelici.
P. P.

Predmet jest prema sakonskoj odredbi, saopćena cjelokupne imovine Radelić Nikole brina iz Dupelice kbr. — u korist Državnog ravnateljstva sa ponovu na je tom, zgodnom, pronadeno i saopćeno i to:

Kuću, stagalj, pecanu, 1 hambar, 1.000 komada cigle, 1 hvat drva, 2 bukove klade, 1 kola, 1 plug, 2 rogate marve, 2 koya, 5 komada mlinja, 18 gusaka, 15 komada kokoši, 1 par hamova, 1 plug oštac, 1 okapac, 12 greda, 2 kose, 2 badija, 4 lagva, 1 hoblibank, 1 tara, 50 m sijena, 3 kreveta, 6 blazina, 8 vaukuša, 5 šarenica, 1 ladicica sa platuom, 2 pletene flase, 2 stola, 4 klupe, 1 ormar sa dva šarena čilina i raznim opravama, 1 platuom, 15 kg lane nog sjemena, 1 spledalo, 2 kolovrata, 1 vrbjaču sa rubiti kukuruse, 3 pčelica.

Nakon popisa predmeta protivnici su saopćeni i na isto nadopunjenje sje duže da je ovo sve saopćeno u korist Državnog ravnateljstva sa ponovu. Sva ova imovina predana je Stjepanu Malvić u Dupelice kstaskom vojniku koji se ima starati da ne bi što od iste imovine mačkalo i da se stoka hrani redovno a k seli ima pravo meti još po potrebi potrebne pomagace.

Dovršeno!

od strane kstasa: Malvić v. r.

Dopisivač:
Novosel v. r.

РИБЊАЧКА

Босанац Јово Душан, Србин, р. 1939, умро 1942. г. у избјеглишву, Ратари код Смедеревске Паланке.

Деспотовић Ђуро Љуба, Српкиња, р. 1861(59*), умрла 1941. год. при депортацији, Београд.

Пребјеговић Изидор Миле, Србин, рођ. 1904(3*), умро 1944. год. при депортацији, Ратари код Смедеревске Паланке.

СЕВЕРИН

Мирић Никола Сока, Српкиња, р. 1938(39*), умрла 1943. године при депортацији у Селевцу.

Ракијаш Јосиф Љуба, Српкиња, р. 1883, умрла 1942. године при депортацији у Селевцу.

Рогуља Аксо Душан, Србин, р. 1912, Северин, прогнан 8. августа 1941. у Србију, нестало у Босни 1945. године као припадник ЈВуО.

Сењан НН Никола, Србин, рођ. 1863(52*), умро 1942. године при депортацији у Аранђеловцу.

СИБЕНИК

Вучковић Станко Ана, Српкиња, рођена 1887(6*) године, умрла при 1943. депортацији, Београд.

Даничић Лазо Јефто, Србин, рођен 1863. године, умро 1944. при депортацији, Доња Ливадица.

Малбаша Симо Раде, Србин, рођен 1884(1*) год, умро 1943. при депортацији, Београд.

ТОПОЛОВИЦА

Бабић Алекса Стево, Србин, рођен 1850(9*) године, умро 1941. при депортацији, Жабари код Велике Плане.

Микић НН Милан, Србин, рођен 1910. године, умро 1943. при депортацији, локација непозната. Жабари ?

Ролић Никола Спасо, Србин, рођен 1921(1920*). године, убијен 1945. г. при депортацији, Свилајнац.

ТУРЧЕВИЋ ШОЉЕ

Загорац Дмитар Божо, Србин, рођен 1937. године, погинуо 1945. године у избеглишву, Шајкаш, Тител.

Кундак Раде Милан, Србин, рођен 1897. године, умро 1943. при депортацији, Рача, Крагујевац.

Царић НН Милка, Српкиња, рођена 1897. године, умрла 1942. при депортацији, Ракинац.

Ендноте

- ² Ознака * уз број у загради, пр. 1888(7*), говори да је алтернативна година рођења 1887. Наиме, прва година је изведена из паушалних послијератних пописа жртава гдје се доб исказивала у годинама старости, док је друга година из службене документације НДХ сигурнија.
- ² *Отворена књига*, Регистар жртава Комисије за тајне гробнице убијених после 12. септембра 1944, Министарство правде Р. Србије, 2010. – <http://www.otvorenaknjiga.komisija1944.mpravde.gov.rs/> Регистар садржи имена и податке за 59.554 лица, гдје није искључено да би се пажљивом претрагом због грешака у испису, нашао још неки Билогорац.
- ³ Димитрије Љотић, вођа фашистичког покрета „Збор“ формирао је октобра 1941. партијску војску – Српску добровољачку команду (*Serbisches Freiwilligenkorps*), која је крајем 1942. преименована у Српски добровољачки корпус (СДК). Под командом Вермахта (*Wehrmacht*) СДК је на тлу окупиране Србије водио борбу против партизана и у мањем обиму против четника Драже Михаиловића.
- ⁴ СДС - Недићева Српска државна стража

Извори и литература

/Није уобичајено да се умјесто исцрпног исписа библиографских јединица и пуног навођења извора, изнесе само општи преглед коришћеног материјала, као што је овдје учињено. Рад је, наиме, сачињен у највећој мјери на основу података из необјављене монографије групе аутора о страдању Билогораца у 2. св. рату, тако да је он својеврстан сепарат тог дјела. Изношење комплетне библиографије и пописа извора који се у монографији помињу и односе и на депортацију из 1941. ми се чинило непримјереним, јер би се њихов опсег увелико приближио опсегу овог невеликог текста, који и нема већу претензију од пуког статистичког прегледа и помоћног материјала за доношење одлуке о локацији капеле у Србији као спомен-обиљежја страдању Билогораца. РР/

Институционални извори: Архив Смедеревска Паланка, Архив Завичајног удружења „Билогора“ (Београд-Глибовац), Министарство правде Р. Србије, Музеј жртава геноцида (Београд), Спомен подручје Јасеновац, Удружење потомака и поштовалаца жртава комплекса усташких логора „Јадовно 1941.“ (Бања Лука), Hrvatski državni arhiv (Zagreb).

Објављени радови: Душан Басташић, Богдан Ђајић, Марица Каракаш Обрадов, Ана Ковачевић, Андрија – Љубомир Лисац, Растко Пражић, Ранко Раделић, Филип Шкиљан.

Необјављени рукописи, биљешке и дневнички записи: Љубица Бирач, Саво Велагић, Имбро Дитмајер, Урош Покрајац, Душан Раделић, Ранко Раделић, Петар Рекић, Георг Старчевић, Емил Паравина, Љубиша Тулум, Гојко Чизмић.

Казивања: У току рада на пројекту Завичајног удружења „Билогора“, Београд („Жртве Билогоре XX вијека“), који је 2022, након осам година пред финализацијом, на пројекту је својим казивањима, свједочењима и на друге начине судјеловало до сада **преко 150** људи поријеклом из свих билогорских насеља, гдје многи искази садрже и појединости о присилном исељавању билогорских Срба од стране НДХ, те о боравку у Србији током ратних година 1941.-1945. Дио тог материјала коришћен је и у овом тексту.

Првобитни и обновљени споменик у Ратарима код Смедеревске Паланке. Шкрбина Сава из Пупелице, р. Вукадиновић у Равнешу.